

УДК 32:101:316.77

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v050.2024.8>**О. І. Дурдо**ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-6411-5487>*аспірант кафедри соціології та філософії
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького***О. Г. Предместніков**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8196-647X>*доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
завідувач кафедри права
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького*

ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ФІЛОСОФІЇ

Постановка проблеми. Феномен інформаційної війни, що на сьогодні набув значення трансцендентного виклику для вітчизняної філософської думки, спонукає до радикального перегляду онтологічних і гносеологічних концептів у контексті антропологічних загроз цифрової доби. Інформаційна війна, по суті, перетворюється на катаклізм ноосфери, який демонструє діалектичну напругу між конструктами симуляції та автентичної реальності [1, с. 101]. Вона стає полігоном для апробації технік дискурсивної маніпуляції й нейролінгвістичного програмування, завдяки яким можливо впливати на ментальні репрезентації індивідів і таким чином формувати каркас колективного несвідомого. У цьому аспекті, інформаційна війна постає як домінуючий аспект постмодерної «біополітики», що пронизує кожен аспект буття суб'єкта в суспільстві.

Концептуальне осмислення інформаційної війни у вітчизняній філософії часто реалізується через категорії феноменології та герменевтики, які дозволяють окреслити витончені механізми деструкції індивідуальної епістемології [2]. З позицій постструктуралізму інформаційна війна репрезентується як війна за значення, де істина трансформується на капітал у дискурсивному обігу, а маніпулятивний дискурс стає інструментом формування так званих «репрезентативних симулякрів» [3, с. 167]. У цьому дискурсивному полі, інформаційна війна служить закамфльованим засобом гегемонічної боротьби, що ангажує актора не просто як суб'єкта маніпуляції, але й як об'єкта ілюзорного контексту, сповненого симулякрів. Слід зауважити, що у такому симуляційному просторі маргіналізуються елементи традиційної антропологічної ідентичності, що призводить до деконструкції автентичного «Я».

Крім того, проблематика інформаційної війни ставить під сумнів класичні етичні парадигми, оскільки вона підважує усталені норми й аксіо-

логічні орієнтири, перетворюючи маніпуляцію на «апофатичну» форму контролю над масами. Інформаційний простір, подібно до платонівської «печери», творить міражі у свідомості людей, позбавляючи їх можливості досягти когнітивного емпіреюму й самостійно осмислити дійсність [4]. Звідси випливає питання моральної легітимності владних структур, які вдаються до методів когнітивного колоніалізму, спрямованого на деградацію етичного імперативу та встановлення гетерономії свідомості індивіда. Відповідно, інформаційна війна є засобом біополітичного конструювання «новаційного номосу» – системи координат, що нав'язує реципієнту певні модуси поведінки, звільняючи його від вільного вибору [4].

Філософське осмислення інформаційної війни також порушує фундаментальні питання метафізики маніпуляції, де механізми когнітивної прив'язаності та феномени симуляційної «гіперреальності» постають як форма домінування, що відображає апофатичний модус істини, перетворений на об'єкт капіталізації [5, с.38]. Проблематика інформаційної війни у цьому контексті описана як спроба екзистенціальної експропріації сенсу буття, що позбавляє індивіда автономії його епістемологічного статусу й обмежує його здатність до справжнього інтелектуального автономізму. У відповідь на цей виклик, вітчизняні філософи шукають евристичні методи опору та критичної деміфологізації симуляційного світу, прагнучи створити аксіологічний фундамент для нового, неконформістського дискурсу, який може надати індивіду засоби до протидії психосоціальному гнобленню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій з тематики інформаційної війни демонструє інтенсивний інтерес як з боку філософів, так і спеціалістів із суміжних дисциплін, зокрема соціології, політології та комунікативістики. Зокрема, помітне

місце займають роботи, що акцентують на семіотичному аналізі дискурсів інформаційної війни, досліджуючи механізми фальсифікації реальності та створення симулякрів, які заміщують автентичне сприйняття подій. Бистрицький Є., Галіпчак В., Івасюк Є., Коростильов Г., Манойло Н., Пучков О., Ситніченко Л., Уваркіна О., наголошують на культурних і антропологічних аспектах цього феномену, зокрема, на його здатності змінювати колективну ідентичність і впливати на символічні системи значень. Дослідники виявили, що інформаційна війна порушує фундаментальні категорії істини та фальші, залишаючи невирішеним питання методів розпізнавання правди у просторі масових комунікацій, що постає як ключовий аспект гносеологічного виміру цієї проблеми.

У сфері етичного та політико-правового осмислення інформаційної війни важливою є увага до проблеми легітимності методів маніпуляції громадською свідомістю. Бондар В., Городиська Н., Гурська В., Ковалевська-Славова А., Кузьменко Н., Лікарчук Н., Лікарчук Д., Федотенко К., звертають увагу на поняття «культурного насильства» та «когнітивного колоніалізму», де маніпуляція інформаційним простором розглядається як форма пригнічення та обмеження свободи волі індивідів. Дискусії ведуться навколо питань допустимих меж державного контролю та етичної відповідальності різних акторів за розповсюдження дезінформації. Однак, невирішеним залишається питання розробки етичних стандартів та механізмів регулювання інформаційної війни, що могли б стати основою для філософської критики сучасних інформаційних практик та забезпечення когнітивної автономії суспільства.

Нарешті, новим напрямком досліджень є антропологічні та психосоціальні аспекти інформаційної війни, які досліджують трансформації індивідуальної та колективної ідентичності під впливом масових симуляцій. Брунстедтер Д., Волковський В., Мозлі А., Нікітенко В., О'Дрісколл С., Самчук Р., Стрільчук Л. розглядають феноменологію «віртуальної реальності» та «гіперреальності» як простори, що руйнують традиційні ієрархії цінностей й модифікують екзистенційні сенси. Хоча більшість праць зосереджена на методах деміфологізації та критичному мисленні як інструментах опору інформаційній війні, недостатньо дослідженими залишаються механізми адаптації свідомості до мінливих симуляцій та способи збереження культурної ідентичності в умовах когнітивного тиску. Ця сфера потребує подальшого емпіричного дослідження, а також концептуальних моделей, що могли б запропонувати засоби захисту для збереження епістемологічної стійкості індивіда і спільноти.

Формулювання завдань і мети статті. Мета статті – дослідити специфіку осмислення фено-

мену інформаційної війни у вітчизняній філософській думці, підкресливши її вплив на національну ідентичність та суспільну свідомість. Завдання: проаналізувати концептуальні підходи українських філософів до проблеми інформаційної війни; визначити роль інформаційної війни у формуванні колективної ідентичності та збереженні культурної суверенності.

Виклад основного матеріалу. Феномен війни в контексті філософської рефлексії являє собою парадигмально амбівалентний об'єкт, що вкорінений в антиномічній природі людської свідомості й прагнення до домінування, яке стає іманентним проявом трансцендентного духу [6, с. 57]. У рамках онтологічного континууму, війна постає як невідворотне зіткнення аполлонічних та діонісійських сил, що, за словами Г. Гегеля, перебувають у діалектичному русі, створюючи передумови для «заперечення заперечення» й піднесення світового духу на новий рівень [8, с. 41]. У цьому контексті війна слугує не лише проявом деструкції, а й потенційною передумовою для суспільного катарсису, де історичний процес постає як самовизначення духу через безжалісну критичну апробацію суспільних устоїв.

Проблематика війни в екзистенційному вимірі втілює концепт антропологічного бінаризму, де людина, зазнаючи драматичного розриву між есенцією й екзистенцією, виявляє свою глибинну сутність через акт остаточного вибору, що є втіленням граничної свободи. Для філософів екзистенціалізму, зокрема Ж.-П. Сартра, війна виявляє онтологічний парадокс, коли абсурдність буття стає основою для вибору, що, згідно з теорією, виводить людину на рівень «чистої суб'єктивності», де свобода перетворюється на абсолют. Ж.-П. Сартр зазначає: «війна, хоча й руйнує екстернальні структури, водночас пробуджує у суб'єкті есенційну сутність свободи через самоствердження в умовах антигуманних обставин» [7, с. 47]. У такий спосіб екзистенційний вибір набуває парадоксальної значущості як вищий прояв людської природи.

З огляду на моральні імперативи, війна вступає в антагоністичні відносини з кантівською етикою, де верховний принцип моралі, імператив поваги до людської гідності, вступає у пряме протиріччя з деструктивними намірами. Для І. Канта, війна руйнує не лише екстеріорні структури, а й трансцендентальний моральний закон, що вимагає шанування іншого як самоцінності. У своєму трактаті «До вічного миру», І. Кант зазначає: «війна є актом деструкції, що руйнує засади моральної субстанційності» [7, с. 51-53], наголошуючи, що будь-який конфлікт зумовлює необхідність переосмислення меж правової й етичної доцільності. У випадку України це набуває особливої ваги: тут моральний імператив поєднується з екзистенцій-

ною потребою у захисті національної суб'єктності, що, попри антиномію з кантіанським принципом, є фундаментальним аспектом людської гідності.

Психоаналітичний підхід, зокрема концепція «танатосу» З. Фрейда, проливає світло на метафізичні аспекти війни як зовнішньої репрезентації латентних імпульсів людського несвідомого. Війна, за З. Фрейдом, активізує архаїчний архетип руйнування, який спрямовує агресивні потяги індивідів на колективну мету, утворюючи своєрідну «сублімовану катастрофу», де руйнівні сили легітимізуються культурою [8, с. 109]. У цьому сенсі український досвід війни, що вивільняє ірраціональні імпульси колективної травми, парадоксально зміцнює національну ідентичність, актуалізуючи екзистенційне ядро нації. Війна, як апофеоз конфліктів, служить процесом, де нація отримує можливість перебороти латентні суперечності, досягнувши глибшого рівня само-свідомості.

Телеологічний аспект війни, який можна інтерпретувати через поняття есхатологічної детермінації, пропонує розглядати її як історичну константу, що актуалізує «внутрішню логіку» історичного прогресу, котрий, у свою чергу, визначає умови буття нації [9, с. 103]. У випадку України, війна стає точкою перелому, де національний суб'єкт через героїчне самоствердження долає іманентну діалектику між своїм внутрішнім покликанням й зовнішньою загрозою. Такий героїчний акт виводить суспільство на новий рівень культурно-екзистенційної детермінації, де індивідуальна свобода поступається перед об'єктивним імперативом історичного становлення нації, що прагне до метафізичної автентичності у протистоянні антиномічним силам.

Відповідно, феномен війни з філософської перспективи розкриває глибокий дуалізм між есенційною трансцендентністю та історичною іманентністю, де суб'єктивна свобода зустрічається з онтологічними вимогами буття. Український досвід у цій перспективі є актом культурної й духовної суверенності, який відображає не лише боротьбу за геополітичну територію, а й сакральне право на самовизначення. У межах цього екзистенційного досвіду Україна постає як символічний *locus*, що, за словами П. К'еркегора: «втілює собою трансгресію людського та надлюдського, істинного й абсурдного», де межа між дійсністю й свободою стає водночас межею між буттям та можливістю надбуття [8, с. 111].

На нашу думку, феномен війни у сучасній українській філософській думці набуває характеру граничної онтологічної події, що проливає світло на антропологічні межі ідеї спільного людського досвіду, влітаючи в себе ідеї гегемонічної влади, маніпулятивного комунікативного простору та естетики насильства. У цьому сенсі війна постає

не лише як акт фізичної агресії, але як фундаментальний розрив у тканині соціального буття, де інформаційна війна набуває статусу когнітивної субверсії. Цей феномен визначається українськими дослідниками як елемент радикальної деконструкції, що уможливорює трансгресію культурних й ціннісних бар'єрів, перетворюючи комунікативні процеси на полігон ідеологічного впливу та інфільтрації. Інформаційна війна стає не просто засобом політичного тиску, а метафізичним інструментом [3, с. 160], що здатний розчирити кордони між істиною та симулякром, між колективним уявним та індивідуальною ілюзією, впливаючи на колективні архетипи та моральну свідомість.

У концептуальній площині, дослідники розглядають інформаційну війну як епістемологічну матрицю, в якій комунікативні актанти стають носіями ідеологічної дискурсивної вірусності. Таке середовище формує патогенний ландшафт, де маніпулятивні наративи проникають у свідомість індивідів, спричиняючи їхню когнітивну дезорієнтацію та порушення аксіологічних координат [10, с. 73]. У контексті сучасних постмодерних підходів, інформаційна війна постає як метафора антропологічної ерозії, де процеси комунікації трансформуються у техніки контролю над колективним уявним, породжуючи ілюзію автентичного смислового консенсусу. Водночас, цей тип війни має глибокий вплив на соціальну ідентичність, поступово стираючи межі між суб'єктом та об'єктом комунікативного акту, конститууючи нові онтологічні форми соціальної структури, що піддаються тотальній резонанції в умовах глобального інформаційного протистояння (Таблиця 1).

Сучасний стан інформаційної війни, – поліморфний, багатошаровий та гіперкомплексний феномен, який охоплює найрізноманітніші сфери суспільного буття та вимагає високого рівня концептуального осмислення й аналітичної гнучкості [11, с. 27]. Інформаційне протистояння є водночас інструментом ендогенної дестабілізації й екзогенної маніпуляції, яке суттєво впливає на процеси політичної, соціокультурної, економічної та безпекової модальностей, формуючи контексти [12], в яких існують сучасні держави, зокрема Україна, що протистоїть широкомасштабній інформаційній агресії.

Приміром, поняття постправди є ключовим для осмислення сутності інформаційної війни, адже воно зумовлює перевагу емотивного імпаكتу над фактологічною валідністю [13]. Дане явище виникає на перетині медійної технологізації та ідеологічної інструменталізації, які створюють гіпертекстуальні реальності, де веритативні характеристики поступаються місцем симуляційним маніпуляціям. Інформаційна війна у такому контексті стає засобом системної конструкції

Таблиця 1

Екзистенційний аналіз концептуальних підходів до інформаційної війни в українській філософській думці

Дослідники	Основний концепт	Ключові тези щодо феномену війни та інформаційної війни
Бистрицький Є., Ситніченко Л. [10]	Комунікативна антиномія	Дослідники здійснюють глибинний аналіз війни як граничного феномену комунікативного простору, що виводить на перший план антагонізм світоглядних парадигм. Війна, за їхньою думкою, розгортається як онтологічний і комунікативний розлом, що висуває нову антитезу між концептами «Ми» та «Вони» у світлі трансцендентальних рамок Габермасівської комунікативної етики.
Волковський В., Самчук Р. Ж.-П. [11]	Посттрагічна етика	Автори вводять нову когнітивну парадигму – «філософія після Бучі», що народжується з екзистенціальної потреби етичного переосмислення у посткатастрофічних умовах. Їхня робота розглядає війну як онтологічний злам, який ставить під сумнів раціональність гуманістичного проекту та стимулює перегляд основоположних морально-етичних конструктів в умовах потрясінь.
Кузьменко Н. А. [12]	Дискурсивний антагонізм	Акцентується увага на війнах як на акторах еволюційних змін суспільного буття. У концептуальній площині автор бачить інформаційну війну як динамічний ідеологічний простір, що реконфігурує масову свідомість через когнітивні маніпуляції та приховані механізми соціальної інженерії, які формують парадигматичні зсуви в аксіологічній свідомості.
Стрільчук Л. [13]	Гібридна антропотехніка	Автор підкреслює, що інформаційна війна, як компонент гібридної тактики, виконує функцію когнітивного впливу, який вкорінює психологічні настанови у свідомості мас. Розглядаються інформаційні атаки як форма антропотехнічного маніпулювання, що виводить суспільство в контекст емоційної та когнітивної нестабільності, викликаючи ерозію національної самоідентичності.
Ковалевська-Славова А. В. [14]	Патогенна комунікативність	Автор концептуалізує інформаційні війни як прояв комунікативної патології, що вводить у соціальну тканину елементи деструктивної інфраструктури. Дослідник інтерпретує патогенну комунікативність як соціокультурну аномалію, де комунікація стає інструментом фрагментації колективної свідомості та конструювання ілюзорної реальності для досягнення політично вмотивованих цілей.
Галіпчак В. [15]	Геополітичний елізіум	Увага акцентується на концепті інформаційної війни як стратегічної компоненти гібридної агресії, що детермінує параметри геополітичного протистояння. Такий підхід підкреслює взаємодію когнітивних впливів та військових маніпуляцій у сфері нарративного конструювання, де інформаційні атаки постають як засіб симулякру реальності для контролю над колективними ідентичностями.
Коростильов Г. Л. [16]	Глобальний когнітивний фронт	В дослідження визначається сучасна війна як глобальне явище гібридного конфлікту, де інформаційний вплив набуває центральної ролі у проекції сили. Підкреслюється постмодерна природа війни, у якій інформаційні кампанії підривають межі між миром й війною, створюючи симулятивну реальність, де політика перетворюється на артефакт інформаційної інженерії.
Федотенко К. [17]	Теоретична стратифікація	Автор концептуалізує поняття «інформаційної війни» та «інформаційного фронту» як ключові структурні компоненти сучасної політології. Такий аналіз пропонує стратифіковану модель, де інформаційний фронт функціонує не лише як поле ідеологічного протистояння, а й як система соціального конструювання, котра інфільтрує масову свідомість засобами когнітивної інтрузії.

Продовження таблиці 1

Івасюк Є. [18]	Адміністративна комунікативна ресеміотизація	Автор досліджує, як інформаційна війна деформує комунікаційний простір державних інституцій, змушуючи їх до ресеміотизації стратегій у відповідь на екзогенні інформаційні виклики. Вказується на критичну важливість адаптаційних механізмів для забезпечення стійкості комунікативного поля у відповідь на хвилі маніпулятивного інформаційного вторгнення.
Лікарчук Н. В. [3]	Міжнародно-психологічний когнітивний субверсив	Автор здійснює аналіз інформаційно-психологічних війн як елемента субверсивної стратегії, що спрямована на підрив соціокультурної цілісності. Дослідник інтерпретує психологічну війну як інструмент неомодерного когнітивного домінування, який за допомогою культурної інфільтрації та соціальних конструкцій підриває легітимність політичного устрою й формує керовану ілюзію громадського консенсусу.

Джерело: [3; 10; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18]

псевдореальності [14], в якій об'єктивні факти інверсійно перетворюються на ілюзорні символи та знаки, спрямовані на редукцію раціональних засад суспільного мислення.

Для України, що перебуває під постійним впливом російської інформаційної агресії, постправда стала ареною глибоких екзистенційних викликів. Пропагандистська машина рф використовує маніпулятивно-нарративні стратегії з метою фрагментації національної свідомості, підриву державної суб'єктності та руйнації когнітивних структур, які визначають колективну ідентичність українців. Внаслідок цього, російська інформаційна стратегія стає своєрідною мімікрією, у межах якої фабрики тролів, бот-мережі й квазімедійні канали здійснюють гіпермасований напад на культурно-ціннісні атрибути української нації.

Інформаційна війна має багатовекторний характер й включає політичний, економічний, соціокультурний та безпековий виміри, які є ключовими для забезпечення функціональної життєдіяльності суспільства. У політичному просторі інформаційна агресія рф спрямована на девальвацію легітимності українських політичних інституцій шляхом систематичної дискредитації демократичних перетворень та нарративізації України як квазідержавного утворення [15, с. 27-30]. Методологія таких маніпуляцій вкорінена у створенні антагоністичних політичних нарративів, які постійно акцентують на дисфункціональності та корумпованості політичних еліт, що суттєво підриває державну суб'єктність у внутрішньому та міжнародному вимірі.

Економічна компонента інформаційної війни фокусується на інфляції кризових й панічних нарративів, які впливають на інвестиційний імідж держави. Розповсюдження фальшивих даних про можливість дефолту, фінансову неплатоспроможність та економічний занепад є інструментом створення

перманентного відчуття нестабільності. Такі спекуляції слугують для зовнішньої маргіналізації України [16, с. 34], підвищуючи бар'єри до міжнародного економічного співробітництва та знижуючи її капіталізацію як економічного партнера.

Соціокультурний вимір є ареною найінтенсивнішого впливу, оскільки він охоплює концепти національної ідентичності та культурно-історичної пам'яті, що є підґрунтям суспільної інтеграції. Російська пропаганда активно експлуатує історико-міфологічні конструкти, спрямовані на викривлення історичних подій та підрив культурних маркерів, щоб десуб'єктивізувати українську ідентичність. Парадигма «братніх народів», фальсифікація подій Другої світової війни, маніпуляції з темами «спільного минулого» та «генетичної єдності» підривають культурно-семантичний простір України, що спричинює глибоку кризу національної ідентичності [17]. У галузі безпеки інформаційна агресія має на меті створення хаосу та деморалізації, через що інформаційні кампанії концентруються на дискредитації збройних сил України, поширенні паніки та зневіри серед населення. Використання фальсифікованих повідомлень про бойові втрати, критику оборонної стратегії та поширення сумнівів у військовому керівництві призводить до ерозії довіри до оборонних інституцій, створюючи враження їх неефективності.

Україна вибудувала багатовекторний механізм інформаційної протидії, який передбачає імплементацію комплексних заходів із забезпечення інформаційного суверенітету. Зокрема, стратегічна комунікація стала наріжним каменем формування потужного національного нарративу, що сприяє консолідації громадян навколо ідей державності та стійкості. Впровадження законодавчих актів щодо блокування ворожих медіа-ресурсів та діяльність громадських ініціатив, таких як StopFake, слугують системною протидією ворожій

дезінформації, сприяючи розвитку інформаційної обізнаності населення [18, с. 71-76].

Особливе місце сучасні філософи все частіше відводять інтелектуалізації українського суспільства, просвітництву та просвітительству, оскільки, на думку Берегової Г., «основна причина недосконалості людського суспільства, як і раніше, криється в неосвіченості – у низькому культурному рівні людей (нині – наслідок багатьох пороків суспільства, обману народу можновладцями?). Як і раніше, однією з центральних у філософії освіти є проблема людини та її внутрішньої, духовної природи. Основна мета філософії освіти – виховувати й вчити – інтелектуально й морально наставляти людину на шлях істини» [19, с. 55].

Висока роль в інтелектуалізації суспільства відводиться також розвитку медіаграмотності, що дозволяє формувати в суспільстві критичне мислення та розвивати «інформаційний імунітет» до маніпулятивних впливів. У сучасній українській парадигмі інформаційної безпеки спостерігається активне залучення незалежних медіа, які виступають в якості контрбалансу до пропагандистських інтенцій агресора.

Висновки. Феномен інформаційної війни в сучасному українському філософському дискурсі набуває багатовекторної полісемантичної інтерпретації, що охоплює епістемологічні, онтологічні та аксіологічні виміри. У цьому контексті інформаційна війна постає не лише як комплекс маніпулятивних тактик й стратегій у рамках медійного впливу, але й як специфічна когнітивна парадигма, яка підриває традиційні механізми семіозису та фрагментує цілісність соціальних наративів. Використання дезінформаційних конструктів, пропагандистських наративів і субверсивних форм інформаційної агресії детермінує своєрідні соціокультурні трансгресії, що перебувають у фокусі сучасної філософської рефлексії. Українська філософська думка виявляє особливий інтерес до аналізу способів, якими інформаційні атаки піддають фундаментальні суспільні цінності, інституційні структури й механізми формування колективного світосприйняття, що неминує сприяє деструкції автентичних форм національної ідентичності.

З точки зору герменевтичного аналізу, інформаційна війна може бути осмислена як акт «глобальної семіотичної трансформації», де переосмислюються концепти істини, реальності та суб'єкт-об'єктної парадигми. Даний феномен набуває додаткової значущості в контексті теорії симулякрів та симуляцій, де інформаційні конструкції, втрачаючи онтологічну прив'язку до об'єктивних реалій, постають як автономні референти, що набувають статусу елементів нової соціальної онтології. Таким чином, сучасна українська філософія, рефлектуючи над інформаційною

війною, відкриває нові герменевтичні горизонти для осмислення соціальних трансформацій, спричинених інформаційно-комунікаційними технологіями, ставлячи питання не лише про природу цих інформаційних потоків, але й про їхню здатність конституювати нову симулятивну реальність, яка стає визначальною у формуванні соціокультурної парадигми постправди.

Інформаційна війна проти України є багатовимірною експансіоністською стратегією, яка вимагає ретельно продуманих механізмів протидії. Завдяки системному поєднанню стратегічної комунікації, громадських ініціатив та міжнародного співробітництва, Україна вибудувала унікальну матрицю інформаційного опору, що може слугувати дороговказом для світової спільноти. Україна є унікальним кейсом, оскільки вона сформувала специфічну парадигму інформаційного опору, що спирається на мобілізацію громадянського суспільства та міжсекторальний синтез державних й приватних ініціатив. Зокрема, існує тенденція до інституалізації системної аналітики та моніторингу інформаційних загроз, що дозволяє швидко реагувати на нові деструктивні практики та розробляти ефективні методи протидії.

Ефективність інформаційної протидії в Україні підсилюється наявністю міжнародних партнерств, що забезпечують необхідну експертизу та підтримку у розробці новітніх технологій боротьби з дезінформацією. У такий спосіб Україна не лише захищає свій інформаційний суверенітет, але й формує нові стандарти інформаційної стійкості, що стають зразком для інших держав, які зіткнулися з подібними викликами.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку передбачають глибше осмислення інформаційної війни як соціального феномену, що конструює нові моделі колективної свідомості в умовах постправди. Не менш важливим є вивчення механізмів протидії маніпулятивним наративам, які спотворюють національну ідентичність і підривають стабільність суспільних інститутів.

Література

1. Маноїло Н. Академічна філософія під час війни. *Вісник Львівського університету*. 2022. С. 98–103.
2. Пучков О., Уваркіна О. Філософія війни п'ятого виміру. *OF THE LVIV UNIVERSITY*. 2023. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/48_2023/48_2023.pdf#page=126.
3. Лікарчук Н. В., Лікарчук Д. С. Інформаційно-психологічні війни: міжнародно-політичний аналіз. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2022. № 9. С. 157–171.
4. Коростильов Г. Л. Сучасна війна та її види: соціально-філософський аналіз. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. №. 48. URL: http://www.apfs.nuoua.od.ua/archive/42_2023/42_2023.pdf#page=48.

5. Бондар В. Філософія війни. *Збірник тез міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки»*. 2016. С. 38–39.
6. Нікітенко В. Філософія військового управління в умовах цифровізації як новий науковий напрямок. *Humanities Studies*. 2023. № 17 (94). С. 50–59.
7. Brunstetter D., O'Driscoll C. *Just War Thinkers (War, Conflict and Ethics)*. Routledge. 2017. 282 p.
8. Moseley A. *A Philosophy of War*. Algora Publishing. 2003. 280 p.
9. Городиська Н., Гурська В. Філософія та психологія гібридної війни. *Збірник тез I Міжнародної наукової конференції «Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки» (до 35 роковин аварії на Чорнобильській АЕС)*. 2021. С. 102–104.
10. Бистрицький Є., Ситніченко Л. Філософія і дискурс війни: конфлікт світів як межа комунікативної теорії Юргена Габермаса. *Filosofska Dumka*. 2022. № 3. С. 64–82.
11. Волковський В., Самчук Р. Чи можлива «філософія після Бучі»: внесок війни в філософію. *Filosofiya osvity. Philosophy of Education*. 2023. № 29. С. 22–51.
12. Кузьменко Н. А. Філософія миру та війни: ролі криз і конфліктів у сучасному світі. 2023. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/b6d057f9-4ce2-4ca7-8945-fb71789ae6d6/content>
13. Стрільчук Л. Інформаційна війна як складова сучасних гібридних воєн (на прикладі Грузії та України). *Літопис Волині*. 2023. № 28. С. 235–239.
14. Ковалевська-Славова А. В. Інформаційні війни: комунікативно-патогенна специфіка. *Вчені записки*. 2024. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/part_1/8.pdf.
15. Галіпчак В. Інформаційна війна як складова гібридної війни в умовах російської агресії. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. 2023. № 1 (15). С. 26–32.
16. Коростильов Г. Л. Соціально-філософський аналіз сучасної IV-ої світової гібридної війни. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2024. № 1. С. 32–35.
17. Федотенко К. «Інформаційна війна» та «інформаційний фронт»: наукове осмислення понять. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2023. № 3 (58). URL: <http://fil.nlu.edu.ua/article/download/285787/282076>.
18. Івасюк Є. Вплив інформаційної війни на комунікацію органів публічної влади в українських реаліях. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 12 (26). С. 67–77.
19. Берегова Г. Просвітницька місія філософії освіти в сучасному світі. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 2024. 29(2), 48–59. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2023-29-2-3>.

Анотація

Дурдо О. І., Предместніков О. Г. Осмислення феномену інформаційної війни у вітчизняній філософії. – Стаття.

Актуальність проблеми аналізу феномену інформаційної війни у вітчизняній філософській думці постає

як імператив у сучасному контексті глобальної когнітивної турбулентності та епістемологічної субверсії. Сучасні інформаційні конфлікти характеризуються комплексною багатовекторністю, що спричиняє глибокі трансформації соціальної онтології та аксіологічних структур. Інформаційна війна конститує глибоко амбівалентний простір, де гібридизація реальності з семіотичною фікцією створює гетерономний ландшафт когнітивної деструкції, спрямований на ерозію національної ідентичності та онтологічних засад суспільного буття. Метою статті є всебічне проблематизування дискурсивних модусів та епістемологічних парадоксів, що породжуються феноменом інформаційної війни. Науковий інтерес зосереджується на ідентифікації архетипних матриць маніпулятивного конструювання реальності, що легітимізують симулятивний характер сучасних інформаційних наративів, а також на виявленні потенціалу філософських конструкцій для евристичної деміфологізації ідеологічних конструктивів та реституції автентичного епістемологічного статусу.

Методологія базується на синтезі герменевтичного аналізу та семіотичної деконструкції, що уможлиблює аналітичне осягнення концептуальних симулякрів як гносеологічних артефактів інформаційної війни. Постструктуралістський підхід забезпечує трансцендентний контекст для критичного рефлексування когнітивної інтервенції в інформаційний простір, де маніпулятивні механізми дестабілізації ментальної онтології формують нову «парадигму контамінованої свідомості».

Результати дослідження вказують на інформаційну війну як на стратегічно сконструйований феномен біополітичної дії, що створює гіперреалістичну субверсію суспільних семантичних структур. У цьому сенсі вітчизняна філософська думка пропонує критичний інструментарій для деконструкції симулятивного дискурсу та деміфологізації маніпулятивних наративів, відкриваючи нові перспективи для формування «онтологічного імунітету» суспільства. Це сприяє реставрації когнітивної суверенності та аксіологічної автономії, яка є необхідною передумовою для збереження ідентичності в умовах глобальної інформаційної агресії.

Ключові слова: інформаційна війна, інформаційна субверсія, біополітична маніпуляція, симулятивний дискурс, семіотична фікція.

Summary

Durdo O. I., Predmestnikov O. H. Understanding the Phenomenon of Information Warfare in Domestic Philosophy. – Article.

The relevance of the problem of analyzing the phenomenon of information warfare in domestic philosophical thought emerges as an imperative in the contemporary context of global cognitive turbulence and epistemological subversion. Modern information conflicts are characterized by complex multivectorality, leading to profound transformations in social ontology and axiological structures. Information warfare constitutes a deeply ambivalent space where the hybridization of reality with semiotic fiction creates a heteronomous landscape of cognitive destruction aimed at eroding national identity and the ontological foundations of social existence. The purpose of this article is to comprehensively problematize

the discursive modalities and epistemological paradoxes generated by the phenomenon of information warfare. The academic interest focuses on identifying archetypal matrices of manipulative construction of reality that legitimize the simulatory nature of contemporary information narratives, as well as uncovering the potential of philosophical constructs for heuristic demythologization of ideological constructs and the restitution of authentic epistemological status.

The methodology is based on a synthesis of hermeneutic analysis and semiotic deconstruction, which enables analytical comprehension of conceptual simulacra as epistemological artifacts of information warfare. A post-structuralist approach provides a transcendental context for critical reflection on cognitive intervention in the information space, where manipulative mechanisms

destabilizing mental ontology form a new “paradigm of contaminated consciousness”. The results of the research indicate that information warfare is a strategically constructed phenomenon of biopolitical action, creating a hyperreal subversion of social semantic structures. In this sense, domestic philosophical thought offers a critical toolkit for deconstructing the simulatory discourse and demythologizing manipulative narratives, opening new perspectives for the formation of “ontological immunity” within society. This contributes to the restoration of cognitive sovereignty and axiological autonomy, which are necessary prerequisites for preserving identity in the context of global information aggression.

Key words: information warfare, informational subversion, biopolitical manipulation, simulatory discourse, semiotic fiction.